

dansk; og den Vej, Lovforslaget her følger: at kræve, at Bestyrelsen skal bestaa af Danske, og at Direktionen ikke maa være umiddelbart indvandret fra Udlandet i den paagældende Anledning, er vist en meget rigtig og en meget moderat Foranstaltning.

Jeg skal i Henhold til de Bemærkninger, jeg har gjort, i øvrigt ikke indlade mig paa Lovforslagets Enkeltheder. Mit Parti kan i det store og hele fuldt ud tiltræde Forslaget, som det foreligger, og de Ændringer, der da bliver Tale om i Udvalget, vil formentlig blive smaa og uden synderlig Betydning. Der er kun et Forhold tilbage, som jeg gerne vil berøre, et Forhold, som blev fremdraget af den højtærede Handelsminister, idet han udtalte, at fra den Side, fra hvilken man særlig havde ønsket Andelsselskaberne bragt ind under Loven, havde man nu resigneret. Jeg tror ikke, at dette er det rigtige Billede af Situationen. Man har ganske vist — det er fuldkommen rigtigt — frafaldet Kravet om, at Optagelsen af Andelsselskaberne under denne Lov skulde være en Betingelse for Lovens Vedtagelse. Men jeg tror ikke, man har resigneret paa den Maade, at man helt skulde have opgivet Kravet om, at Andelsselskaberne fik samme Behandling som Aktieselskaberne. Jeg kan ganske tiltræde den Opfattelse, at Andelsselskaberne har en overordentlig stor samfundsmæssig Betydning, og at mange Andelsselskaber paa fortrinlig Maade har løst deres Opgave. Men det maa være tilladt at sige, at Andelsselskabet er nu en Gang Landbrugets Form for Aktieselskabsvirksomhed, og at det, man kalder Aktieselskabsvirksomhed, er alle de andre Erhvervs Form for Virksomhed, hvor Midlerne tilvejebringes ved Samvirken, og hvor der handles i Fællesskab og for fælles Regning. Hvad det er, der egentlig foranlediger, at Landbruget paa dette Omraade ønsker at indtage en Særstilling, er mig ikke fuldstændig klart. Det ærede Medlem for Københavns 11te Valgkreds (Sigvald Olsen) talte om den Forskel, der er til Stede paa Beskatningsomraadet, og det er muligvis her, man maa søge det egentlige Motiv. Jeg kan ganske tiltræde den Udtalelse af det ærede Medlem, at det er urigtigt at gøre Forskel her, og det er min Tro, at hverken Andelsbevægelsen eller Landbruget som Helhed i det lange Løb vil være tjent med, at der her i Landet findes to Slags Retfærdighed: en for Landboerne og en for os andre, af hvilke den ene Slags Retfærdighed er betydelig dyrere end den anden. Jeg tror, at Landbruget og Andelsselskaberne en

Gang maa bestemme sig til at tage de samme Vilkaar som andre Erhverv, at tage Skatten paa samme Maade som disse og tage Lovens Bestemmelser paa samme Maade.

Jeg er naturligvis klar over, at man vil gøre gældende, at den Form for Andelsvirksomhed, hvorunder Deltagerne i Fællesskab fabrikerer eller i Fællesskab forhandler de af Producenterne selv tilførte Varer, ikke bør beskattes, at dette ikke bør koste noget. Men Kravet kan ikke begrundes ved, at der her er Tale om en særlig kostbar Form for Omsætning, tværtimod, man søger derved at spare Udgifter ved at undgaa Mellemlhandlere og ved at undgaa, at noget tilfalder en anden end Producenten selv. Og naar man betænker, hvorledes i øvrigt Omsætning er Genstand for Beskatning under Former, som virkelig ofte for den enkelte kan antage Karakter af en Uretfærdighed, ser jeg ikke, hvorfor Landmændene i dette Tilfælde skal gaa fri. Enhver kender det simple Tilfælde, at en Fader understøtter sin Familie, sine Børn. Han betaler først Skat af sin Indtægt, og hvis han har en Søn eller Datter, som han yder et Tilskud, saa at det lykkes at faa vedkommendes Indtægt op over Skattegrænsen, bliver denne Indtægt beskattet en Gang til. Og man beskatter jo her i Landet ikke alene den private Indkomst, men man beskatter Aktieselskabsindkomsten, saa at den, der har sine Midler anbragt i Aktier, først betaler Skat af den Indkomst, som Aktieselskabet har, og anden Gang betaler Skat, naar han faar sit Udbytte. Man kan være i Tvivl om, hvorvidt den ene eller den anden af disse Dobbeltbeskatninger er i strengeste Forstand retfærdig, men der kan ikke være Tvivl om, at har man en Gang indført dette Princip, bør det ogsaa gennemføres saaledes, at det rammer alle Klasser, alle Erhverv paa samme Maade.

Men selv om man nu altsaa vil gøre en særlig Betragtning gældende for de rene Produktionsaktieselskaber, hvor det virkelig er Producenterne, som bærer Risikoen for den videre Bearbejdelse af Varen og den videre Forhandling, og hvor det er Producenterne, som i Forhold til deres Tilskud faar Andel i Udbyttet, vil man i alt Fald ikke kunne gøre en tilsvarende Betragtning gældende for de saakaldte Andelsselskabers Vedkommende, som gaar den stik modsatte Vej, hvor det ikke er Producenterne, men Køberne, som er Andelshavere — jeg tænker altsaa paa Brugsforeningerne, paa Brugsforeningsfabrikker